

Kultur og natur på Rispebjerg

Finn Ole Nielsen, den tidligere chefarkæolog ved Bornholms Museum, var turlleder på en velbesøgt tur til Rispebjerg lørdag d. 20. maj. 75 personer mødte frem i frisk østenvind og høj himmel for at høre om den tidlige historie på Rispebjerg. De fik en rundtur gennem flere tusind års historie leveret af en veloplagt Finn Ole, der stadig håber at gøre nye opdagelser i området ved hjælp af geofysiske målinger.

Finn Ole indledte med at fortælle, at der er to anlæg i området, et stenaldertempel, der har formet området 3.000 år før vores tidsregning, og et senere jernalderanlæg i form af en tilflugtsborg. Jordvoldene i området viser jernalderanlægget og træ viser dele af stenalderanlægget, bl.a. det karakteristiske tårn. I bronzealderen har området også været i brug, men muligvis kun i kortere perioder.

Så sent som i 1645 var Rispebjerg samlingssted for militsen i Pedersker, i nyere tid har det været udmark, der er brudt skifer i en del af området, og det har været et yndet udflugtsmål med tinglyst adgang via Borggård, indtil den nye adgangsvej blev lavet.

Vi fik beskrevet tempelområdet fra stenalderen. Anlægget på Rispebjerg har været et overordnet tempel, med palisader, op til 40 tårne og mange andre anlæg, meget lig de fund man har gjort på Vasegård de senere år.

Man mener, at området svarer til det engelske Stone Henge, bare skabt i træ, og derfor mere forgængeligt. Det anslås, at der er gået omkring 6.000 træer til bare én palisadekreds, og der har været mange kredse. Der har været lignende anlæg på Sjælland og i Skåne. Det har altså krævet massiv arbejdsindsats og et velorganiseret samfund – et andet billede af stenalderen end mange måske har.

Med på turen var også Thor Arne Larsen der har stået for at bygge tårnet. Han kunne fortælle, at det er lavet uden søm og skruer, alene med tappe og samlinger. Stolperne står dog i betonrør for at forlænge holdbarheden. De er lavet af nogle af de længste rette ege på Bornholm, som kom fra Rø Plantage.

Finn Ole fortalte om, hvordan astroarkæologi bidrager til at forstå sporene af anlægget i landskabet. Her fremvises en lavning i terrænet, der måske har været en del af allerhelligste i templet i form af en rund nedgravning 40 meter i diameter og 1,5 m dyb.

Jernalderanlægget var en tilflugtsborg for området med palisader og voldgrav. Tilflugtsborgen er det største jernalderborgsanlæg på Bornholm.

Der er fundet 10 dobbeltgrave fra omkring 50 år e.Kr., i forbindelse med tilflugtsborgen. Man antager at de mænd, der ligger her, kan være dræbt i kamp.

Der findes stadig en kilde i området, der har kunnet give vand til mennesker og dyr ved en belejring, og anlægget har kunnet forsvares med langbuer.

Finn Ole foreslog, at man kunne tænke på filmene om Ringenes Herre, for at danne sig et billede af anlægget, som det så ud i jernalderen.

Samlingspladsen for borgen ligger bag stenalderkredsene, og den var på dagen for vores tur omkredset af blomstrende kirsebærtræer og med et dække af (eng)storkenæb. Kirsebærtræerne er blevet skånet i forbindelse med renovering af anlægget, så besøgende kan nyde både

Alt i alt en meget spændende og vellykket tur takket være Finn Oles store viden og hans evne til at formidle, så fortiden træder frem af de spor, der for os andre næsten er usynlige i landskabet.